

PORADNIK **O PRAWIE**

PRAWO NA CO DZIEŃ

PRAWO NA CO DZIEŃ

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU
FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

SPIS TREŚCI

1. Reklamacja towaru - rękojmia czy gwarancja?
2. Zasady zwrotu produktów nabytych na pokazie lub przez telefon.
3. Podpis pod umową: Jak prawidłowo sporządzić umowę cywilną?
4. Wynajem mieszkania: prawa i obowiązki wynajmującego i najemcy.
5. Błąd pod presją: Jak uchylić się od oświadczeń złożonych pod wpływem błędu?
6. Rozstanie z pracą: Jak prawidłowo wypowiedzieć umowę o pracę?
7. Praktyczne wskazówki uzyskiwania odszkodowania za szkodę spowodowaną przez innych.
8. Kolidzja na drodze: Jakie są zasady odpowiedzialności i jak sporządzić oświadczenie o szkodzie.
9. Sporządzanie testamentu: Krok po kroku.
10. Prawa i obowiązki podczas kontroli policji.
11. Klucz do wiedzy: Jak skutecznie wnioskować o dostęp do informacji publicznej?
12. Dostęp do dokumentacji medycznej: Komu przysługuje i jak go uzyskać?
13. Jak złożyć skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich?
14. Ochrona danych osobowych i prawo do prywatności.
15. Internet a prawa autorskie: Jak korzystać z cudzych dzieł bez naruszenia prawa?

1. REKLAMACJA TOWARU RĘKOJMIA CZY GWARANCJA?

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta

Potocznie pojęć rękojmia i gwarancja używa się zamiennie, ale nie są one tym samym.

Rękojmia to ochrona kupującego wynikająca z ustawy. Gwarancja natomiast to ochrona przyznana przez producenta/sprzedawcę.

Przeważnie zakres rękojmi jest szerszy ponieważ jej granice określa ustawa, podczas gdy warunki gwarancji ustala samodzielnie producent/sprzedawca.

Konsument może dochodzić swoich praw z rękojmi albo gwarancji – co uzna za korzystniejsze – nie można jednak korzystać z nich jednocześnie.

Ponadto rękojmia obejmuje również wady prawne. Wada prawna występuje, jeżeli sprzedana rzecz stanowi własność innej osoby niż sprzedawca, jest obciążona prawem osoby trzeciej albo nie można z niej korzystać zgodnie z prawem.

Rękojmia nie obejmuje wad, o których kupujący wiedział w chwili zakupu.

Sprzedawca odpowiada z tytułu rękojmi, jeżeli wada fizyczna zostanie stwierdzona przed upływem dwóch lat.

Jeżeli kupującym jest konsument, a wada została stwierdzona przed upływem roku to przyjmuje się, że istniała już od samego początku.

W przeciwieństwie do rękojmi warunki i zakres gwarancji określa oświadczenia gwarancyjne najczęściej dołączane do produktu.

SPRZEDAWCA JEST ODPOWIEDZIALNY Z TYTUŁU RĘKOJMI JEŚLI SPRZEDANA RZECZ MA WADĘ

I
Nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel albo wynikający z okoliczności lub przeznaczenia.

II
Nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego.

III
Nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę, a sprzedawca nie zaprotestował, że rzecz do tego celu się nie nadaje.

IV
Została wydana w stanie niepełnym.

V
Została nieprawidłowo zamontowana i uruchomienia przez sprzedawcę albo przez kupującego, który postąpił według instrukcji otrzymanej od sprzedawcy.

Z tytułu rękojmi można domagać się naprawy lub wymiany rzeczy, obniżenia ceny bądź też odstąpienie od umowy.

Prawo do obniżenia ceny bądź też odstąpienia od umowy może zostać ograniczone w ten sposób, że sprzedawca niezwłocznie i bez nadmiernych niedogodności dla kupującego wymieni rzecz wadliwą na wolną od wad albo wadę usunie. Ponadto, kupujący nie może odstąpić od umowy, jeżeli wada jest nieistotna.

Ograniczenie to nie ma jednak zastosowania, jeżeli rzecz była już wymieniona lub naprawiana przez sprzedawcę albo sprzedawca nie naprawił rzeczy.

W przypadku żądania przez kupującego wymiany rzeczy na wolną od wad albo usunięcia wady, sprzedawca jest obowiązany wymienić rzecz wadliwą na wolną od wad lub usunąć wadę w rozsądnym czasie bez nadmiernych niedogodności dla kupującego (art. 561 Kodeksu cywilnego).

GWARANCJA

W przeciwieństwie do rękojmi, gwarancja przysługuje na podstawie oświadczenia gwarancyjnego, które reguluje obowiązki gwaranta (najczęściej producenta, choć może być też to sprzedawca) i uprawnienia kupującego.

Zasady i warunki gwarancji mogą być ustalone w sposób dowolny, a czas trwania gwarancji nie musi pokrywać się z czasem ochrony z tytułu rękojmi (choć co do zasady przyjmuje się, że termin gwarancji wynosi dwa lata od dnia wydania rzeczy kupującemu).

Rękojmia z mocy prawa zapewnia więc ochronę szerszą i bardziej kompleksową. Co istotne, skorzystanie z uprawnień wynikających z gwarancji nie wyłącza uprawnień kupującego przysługujących z tytułu rękojmi.

Warto również pamiętać, że w razie wątpliwości dotyczących uprawnień przysługujących nam z tytułu rękojmi, czy nawet gwarancji, możemy skorzystać z nieodpłatnego poradnictwa prawnego świadczonego przez rzeczników konsumentów.

Kontakt do rzecznika znajdującego się najbliżej twojego miejsca zamieszkania można znaleźć na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów bądź też kontaktując się z lokalnym urzędem miasta lub gminy, czy też starostwem powiatowym.

Niejednokrotnie też, na stronach miejskich lub powiatowych rzeczników konsumentów odnajdziemy wzory pism reklamacji lub dochodzenia praw z tytułu gwarancji.

Warszawa, 10 marca 2023 roku

Jan Nowak
ul. Krzywa 8
01-973 Warszawa

WadliwyTowar sp. z o.o.
ul. Gwarancyjna 7
05-120 Legionowo

REKLAMACJA TOWARU NA PODSTAWIE RĘKOJMI

Niniejszym zawiadamiam, że w kupionym w dniu **1 marca 2023 roku** towarze w postaci **lodówki marki Pingwin model Zima9000** ujawniła się wada: **zamrażarka nie włącza się**.

Wada stwierdzona została **5 marca 2023 roku, dzień po zakupie**, czyli przed upływem roku od wydania mi towaru* (***ten akapit wpisuje się wyłącznie w przypadku ujawnienia się wady w ciągu jednego roku**).

W związku ze stwierdzoną wadą żądam wymiany wadliwego towaru na nowy, wolny od wad.

Do niniejszego pisma przedkładam dowód zakupu w postaci **paragonu z dnia 4 marca* (*potwierdzenia przelewu lub innego dowodu zakupu)**.

Jednocześnie informuję, że względu na rodzaj rzeczy dostarczenie przeze mnie **lodówki** do Państwa sklepu jest niemożliwe.

Lodówka znajduje się pod adresem wskazanym w piśmie.

Arkadiusz Mróz
(czytelny podpis konsumenta)

*Kupujący, który wykonuje uprawnienia z tytułu rękojmi, musi **na koszt sprzedawcy** dostarczyć wadliwą rzecz - art. 561²§1 kodeksu cywilnego.*

Warto również pamiętać, że w razie wątpliwości możemy skorzystać z nieodpłatnej pomocy rzeczników konsumentów.

2. ZASADY ZWROTU PRODUKTÓW NABYTYCH NA POKAZIE LUB PRZEZ TELEFON.

Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta

Jeśli podczas rozmowy telefonicznej, pod wpływem chwili, nabyłeś usługę albo w trakcie pokazu zachęcony sztuczkami marketingowymi kupiłeś produkt, którego właściwie nie chciałeś – **jeszcze nie jest za późno!**

Konsument, który zawarł umowę na odległość (np. telefonicznie lub przez internet) lub poza lokalem przedsiębiorstwa (np. na pokazie), **może w terminie 14 dni odstąpić od niej bez podawania przyczyny** i bez ponoszenia kosztów, z wyjątkiem kosztów wskazanych w art. 33, 34 ust. 2 i 35 ustawy.

Jeśli do zawarcia umowy doszło podczas nieumówionej wizyty przedsiębiorcy w Twoim domu termin ten wynosi 30 dni.

Od umowy najlepiej jest odstąpić wysyłając przedsiębiorcy oświadczenie o odstąpieniu pocztą tradycyjną lub e-mailem. Można to zrobić również telefonicznie jednak dla celów dowodowych **warto odstąpienia dokonać pisemnie.**

Przedsiębiorca ma obowiązek poinformować cię o prawie do odstąpienia od umowy. Jeśli tego nie zrobi termin opisany powyżej wynosi 12 miesięcy.

Zakupiony towar należy odesłać nie później niż w terminie 14 dni od dnia, w którym złożyłeś oświadczenie o odstąpieniu od umowy.

Sprzedawca musi niezwłocznie – nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania oświadczenia o odstąpieniu – zwrócić otrzymane pieniądze wraz z kosztami dostarczenia towaru. Pieniądze powinny zostać zwrócone w ten sam sposób, w jaki dokonano zapłaty chyba, że konsument wskazał inny sposób.

Ciechocinek, dnia 28 kwietnia 2023 r.

Milena Pakuła
ul. Prawa 23
06-783 Ciechocinek

PokazyKolder z o.o.
ul. Kręta 1 lok. 3
15-137 Dobrzyniewo

ODSTĄPIENIE OD UMOWY ZAWARTEJ POZA LOKALEM PRZEDSIĘBIORSTWA

Oświadczam, że odstępuję od umowy zakupu „*cudownej koldry Śpioch 600*”, zawartej podczas pokazów, w dniu 20 kwietnia 2023 roku, w Hotelu Splendor w Ciechocinku.

Oświadczenie składam z zachowaniem 14 dniowego terminu na odstąpienia od umowy.

Zakupione produkty zostały do Państwa wysłane kurierem, przesyłką numer 1234567 w dniu 28 kwietnia 2023 roku.

Proszę o zwrot zapłaconej przeze mnie ceny koldry oraz kosztów kuriera na numer rachunku bankowego:

12 3456 7890 1234 5678 9101 0987

W razie jakichkolwiek wątpliwości proszę o kontakt pod numerem telefonu:
879-982-022

Milena Pakuła
(podpis)

3. PODPIS POD UMOWĄ

JAK PRAWIDŁOWO SPORZĄDZIĆ UMOWĘ?

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

Podstawową zasadą przy zawieraniu umów jest swoboda. Zgodnie z prawem strony mogą umówić się na wszystko, co nie jest zakazane.

Jeśli charakter zawartej przez nas umowy nie pozwala na zakwalifikowanie jej jako umowa sprzedaży, najmu, dzierżawy, o dzieło itd., nie oznacza to że jest ona nieważna. Taką umowę określa się jako „nienazwaną” i co do zasady stosuje się do niej przepisy o zleceniu.

Umowa nie musi być sporządzona na piśmie. Wyłącznie w niektórych wypadkach prawo zastrzega określoną formę (np. umowa sprzedaży nieruchomości musi być zawarta w formie aktu notarialnego, a umowa leasingu w formie pisemnej).

Niezależnie od możliwości zawarcia umowy ustnie, za pośrednictwem emaila czy nawet sms – zawsze warto dopilnować aby jej warunki były gdzieś spisane. Dzięki temu wiemy kto do czego się zobowiązał. Inaczej pozostaje spór i słowo przeciwko słowu.

PAMIĘTAJ (!) nigdy nie podpisuj dokumentów bez czytania. Paraflowanie strony oznacza potwierdzenie, że zapoznałeś się z jej treścią, a podpisanie umowy – zgodę na określone nią prawa i obowiązki.

Postanowienia niedozwolone w umowach (zakazane prawem) to „klauzule abuzywne”. Jeśli znajdują się w umowie – nie wywołują skutków. Ich listę można znaleźć pod adresem <https://www.rejestr.uokik.gov.pl/>

Umowa [rodzaj umowy]

(warto wskazać rodzaj umowy: np. umowa o dzieło, sprzedaży, najmu. W razie sporu pomaga to ustalić intencje stron)

zawarta dnia 5 stycznia 2023 roku pomiędzy:
Janem Kowalskim zamieszkałym przy ulicy Wiązowej 7, 15-563
Borówka Mała, posiadającym PESEL 01020304050
a
BarbaraMeble sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi, wpisaną do rejestru
KRS pod numerem 000012345, posiadającą NIP 1020304050,
reprezentowaną przez:
Barbarę Stolarzkę – prezesa zarządu
(umowa powinna zawierać imiona i nazwiska, adresy, numery PESEL.
W przypadku przedsiębiorców, powinny być podane pełna nazwa
firmy, siedziba, numer KRS i NIP)

§ 1

Cel umowy – opis do czego każda ze stron się zobowiązuje i co otrzymuje w zamian, jakie ma prawa i obowiązki przy wykonywaniu umowy.

§ 2

Terminy - wskazane terminy wykonania poszczególnych czynności. Ile czasu jest na wykonanie zobowiązania, ile na dokonanie płatności.

§ 3

Sankcje: kary umowne, odsetki za zwłokę lub inne konsekwencje złamania umowy.

§ 4

Wynagrodzenie: jasno wskazana wartość wynagrodzenia, czy brutto czy netto oraz podstawa jego naliczenia.

§ 5

Rozwiązanie umowy: zasady na jakich można wypowiedzieć umowę.

[podpisy stron]

4. UMOWA NAJMU

PRAWA I OBOWIĄZKI WYNAJMUJĄCEGO I NAJEMCY.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów (...),

Celem umowy najmu jest oddanie przez właściciela do używania przez jakiś czas innej osobie jego własność w zamian za czynsz.

Przedmiotem najmu mogą być różne rzeczy – mieszkanie, samochód, komputer czy sprzęt sportowy.

Zarówno prawa, jak i obowiązki wynajmującego określone zostały w przepisach Kodeksu cywilnego, jak również w ustawie o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Umowa najmu, w szczególności mieszkania, powinna być sporządzona na piśmie. Dzięki temu wiemy jakie są prawa i obowiązki każdej ze stron.

Minimalny standard ochrony wynajmującego oraz najemcy określa ustawa.

Umowa najmu nieruchomości lub pomieszczenia na czas dłuższy niż rok powinna być zawarta na piśmie. W razie niezachowania tej formy poczytuje się umowę za zawartą na czas nieoznaczony.

Pamiętaj! Wynajmujący – to właściciel. Najemca – osoba korzystająca z rzeczy.

Rzecz oddana w najem powinna być w takim stanie, aby można było z niej normalnie korzystać przez cały okres najmu (nie musi być nowa, ale musi „działać”).

NAJEM OKAZJONALNY

Szczególnym rodzajem najmu jest najem okazjonalny. To najmem lokalu mieszkalnego na czas nie dłuższy niż 10 lat od właściciela (osoby fizycznej), który nie prowadzi działalności gospodarczej w zakresie wynajmowania lokali.

Najem okazjonalny zapewnia właścicielom dużo szerszą ochronę niż zwykła umowa najmu. W przypadku nieporozumień wynajmującym łatwiej jest przeprowadzić eksmisję lokatorów lub dochodzić swoich praw przed sądem.

Do umowy najmu okazjonalnego lokalu załącza się w szczególności:

1) oświadczenie najemcy w formie aktu notarialnego, w którym najemca poddał się egzekucji i zobowiązał się do opróżnienia i wydania lokalu używanego na podstawie umowy najmu okazjonalnego lokalu w terminie wskazanym w żądaniu;

2) wskazanie przez najemcę innego lokalu, w którym będzie mógł zamieszkać w przypadku wykonania egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu;

3) oświadczenie właściciela lokalu lub osoby posiadającej tytuł prawny do lokalu, o którym mowa w pkt 2 lub ust. 3, o wyrażeniu zgody na zamieszkanie najemcy i osób z nim zamieszkujących w lokalu wskazanym w oświadczeniu; na żądanie wynajmującego załącza się oświadczenie z podpisem notarialnie poświadczonym.

Ponadto umowa najmu okazjonalnego lokalu oraz zmiany tej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Warto jeszcze wskazać, że właściciel (wynajmujący) ma obowiązek zgłoszenia zawarcia umowy najmu okazjonalnego lokalu naczelnikowi urzędu skarbowego właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania właściciela w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia najmu, a najemca ma prawo żądać przedstawienia potwierdzenia zgłoszenia.

WYNAJMUJĄCY (WŁAŚCICIEL):

- odpowiada za to aby rzecz nadawała się do użytku przez okres najmu (nie dotyczy sytuacji, w której to najemca zniszczył rzecz).
- nie ma obowiązku przywrócenia stanu poprzedniego rzeczy jeżeli uległa zniszczeniu z powodu okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności.
- może wypowiedzieć umowę, po uprzednim upomnieniu, jeśli najemca korzysta z rzeczy w sposób sprzeczny z umową lub jej przeznaczeniem.
- może wypowiedzieć umowę najmu lokalu, po wyznaczeniu dodatkowego terminu zapłaty, jeśli najemca zalega z płatnością czynszu za dwa pełne okresy płatności.
- może wypowiedzieć umowę najmu lokalu mieszkalnego, jeśli najemca w sposób rażąco narusza porządek domowy ale zakłóca korzystanie z lokali innym lokatorom w budynku.
- musi uszanować prywatność najemcy lokalu i może wejść ttdo mieszkania za jego zgodą lub w uzasadnionych przypadkach (np. awaria).
- może wedle własnego uznania zatrzymać ulepszenia poczynione przez najemcę za zapłatą sumy odpowiadającej ich wartości w chwili zwrotu, albo żądać przywrócenia stanu poprzedniego.
- może podwyższyć czynsz, wypowiadając dotychczasową wysokość czynszu najpóźniej na miesiąc naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego (jeżeli najemca nie zgadza się na wyższy czynsz, to umowa najmu wygasa wraz z upływem okresu wypowiedzenia).

NAJEMCA (OSOBA KORZYSTAJĄCA Z RZECZY):

- ma obowiązek terminowo płacić czynsz.
- nie ma prawa podnająć lub oddać do używania lokalu innej osobie bez zgody właściciela.
- jest odpowiedzialny za drobne naprawy połączone ze zwykłym użytkowaniem rzeczy (np. malowanie ścian, wymiana oleju w samochodzie, czyszczenie zabrudzeń).
- ma obowiązek korzystać z rzeczy zgodnie z jej przeznaczeniem.
- powinien powiadomić niezwłocznie wynajmującego o konieczności dokonania naprawy rzeczy, jeśli obowiązek ten spoczywa na wynajmującym.
- ma prawo dokonać koniecznych napraw na koszt wynajmującego, jeżeli w czasie trwania najmu rzecz wymagała naprawy, bez której nie była przydatna do użytku, a wynajmujący nie naprawił jej w wyznaczonym terminie.
- nie ma prawa, bez zgody wynajmującego, dokonywać zmian lub modyfikacji sprzecznych z umową lub z przeznaczeniem rzeczy.
- ma obowiązek, po zakończeniu najmu, zwrócić rzecz w stanie niepogorszonym (uwzględniającym zużycie będące następstwem prawidłowego i normalnego używania).
- może założyć w najętym lokalu oświetlenie elektryczne, gaz, telefon i inne podobne urządzenia chyba że sposób ich założenia jest sprzeczny z przepisami albo zagraża bezpieczeństwu. Jeżeli do założenia urządzeń potrzebne jest współdziałanie wynajmującego, najemca może domagać się tego współdziałania za zwrotem wynikłych stąd kosztów.

5. BŁĄD POD PRESJĄ

JAK UCHYLIĆ SIĘ OD OŚWIADCZEŃ ZŁOŻONYCH POD WPLYWEM BŁĘDU?

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

Zobowiązałeś się do zakupu produktu, którego byś nie kupił, gdyby sprzedawca nie manipulował faktami? Zawarłeś umowę pożyczki pozostając w błędnym przekonaniu co do jej warunków i kosztu? Zostałeś zmuszony lub zastraszony?

Nie zrobiłbyś tego gdybyś znał wszystkie okoliczności?
Nic straconego!

Zgodnie z art. 84 Kodeksu cywilnego można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli podjętego pod wpływem błędu podstępem art. 86 i groźby art. 87.

Jeżeli oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy albo, gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć. Ograniczenie to nie dotyczy sytuacji, gdy czynność prawna była nieodpłatna.

Warto pamiętać, że można powoływać się tylko na błąd istotny uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (nie dotyczy podstępów i groźby).

Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie.

Prawo to wygasa z upływem roku od dnia wykrycia błędu lub od chwili kiedy ustał stan groźby.

Jan Kowalski
ul. Lewa 198
00-510 Warszawa

Warszawa, dnia 28 lutego 2023 r.

RowerShop sp. z o.o.
ul. Krzywa 1 lok. 32
70-564 Podlesie

OŚWIADCZENIE O UCHYLENIU SIĘ OD SKUTKÓW PRAWNYCH OŚWIADCZENIA WOLI ZŁOŻONEGO POD WPLYWEM BŁĘDU

W imieniu własnym oświadczam, że uchylam się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego w dniu **1 lutego 2023 r.**, w którym zobowiązałem się kupić **rower marki Rowix model MiejskaSzybkość 6.0.**

Wskazuję, że w chwili zakupu działałem pod wpływem błędu co do treści czynności prawnej, albowiem zgodnie z zawartą umową, wskazany rower **został oznaczony jako oryginalny.**

Dostarczony rower jest jednak jedynie imitacją czego nie byłem świadomy dokonując zakupu.

W powyższych okolicznościach wprowadzony zostałem w istotny błąd, albowiem nigdy nie złożyłbym oświadczenia woli nabycia przedmiotowego roweru, gdybym miał obiektywną wiedzę co do jego stanu.

Wobec powyższego wnoszę o niezwłoczny zwrot zapłaconej przeze mnie kwoty w wysokości **1.500 zł. w terminie 7 dni** na rachunek bankowy **12 3456 7890**. W przypadku braku otrzymania ww. kwoty podejmę odpowiednie kroki sądowe.

Jan Kowalski
(podpis)

6. ROZSTANIE Z PRACĄ

JAK PRAWIDŁOWO WYPOWIEDZIEĆ UMOWĘ O PRACĘ?

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy

Pamiętaj, że umowa o pracę może ulec rozwiązaniu:

- na mocy porozumienia stron;
- przez oświadczenie jednej ze stron z zachowaniem okresu wypowiedzenia (rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem – zwykłe wypowiedzenie);
- przez oświadczenie jednej ze stron bez zachowania okresu wypowiedzenia (rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia – najczęściej dyscyplinarne lub z powodu naruszenia prawa przez pracodawcę);
- z upływem czasu, na który była zawarta.

Zarówno pracownik, jak i pracodawca mogą rozwiązać umowę o pracę za wypowiedzeniem. Ulega wtedy ona rozwiązaniu z upływem okresu wypowiedzenia (np. 3 miesiące, jeżeli stosunek pracy trwał co najmniej 3 lata).

Jeśli jesteś pracownikiem i uważasz, że rozwiązano z Tobą umowę o pracę z naruszeniem przepisów, przysługuje Ci prawo do odwołania się do Sądu Pracy w terminie 21 dni, od dnia otrzymania wypowiedzenia.

Możesz też rozwiązać umowę o pracę polubownie, za porozumieniem stron. Efekt końcowy zależał będzie od zgody obu stron.

Niezależnie od tego, czy jesteś pracownikiem, czy też pracodawcą pamiętaj, aby oświadczenie o rozwiązaniu stosunku pracy złożyć drugiej stronie na piśmie, wskazując przyczyny rozwiązania umowy o pracę, w sposób umożliwiający drugiej stronie zapoznanie się z Twoim oświadczeniem (np. osobiście, listownie za potwierdzeniem odbioru).

Przykładowy wzór

Kraków, dnia 27 kwietnia 2023 r.

MojaFirma sp. z o.o.
z siedzibą w Krakowie
ul. Wawelska 8
30-002 Kraków
(dane pracodawcy)

Kamila Kowal
ul. Królewska 1
30-005 Kraków
(dane pracownika)

Wypowiedzenie umowy o pracę z zachowaniem okresu wypowiedzenia

Wypowiadam umowę o pracę na czas nieoznaczony zawartą dnia 3 maja 2019 r. w Warszawie pomiędzy MojaFirma sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie, z zachowaniem okresu wypowiedzenia, który upływa dnia
(2 tygodnie, jeśli pracownik był zatrudniony krócej niż 6 miesięcy, 1 miesiąc, jeśli pracownik był zatrudniony minimum 6 miesięcy, 3 miesiące, jeśli pracownik był zatrudniony przynajmniej 3 lata).

Z poważaniem
Kamila Kowal

Potwierdzam otrzymanie wypowiedzenia
Dział HR MojaFirma sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie

7. PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI

UZYSKIWANIA ODSZKODOWANIA ZA SZKODĘ SPOWODOWANĄ PRZEZ INNYCH.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Tak stanowi art. 415 Kodeksu cywilnego.

Pierwszym krokiem w uzyskaniu odszkodowania za szkodę spowodowaną przez innych jest jej zidentyfikowanie.

Zapisz dzień, w którym dowiedziałeś się o szkodzie, miejsce, rozmiar szkody oraz inne szczegóły oraz dane sprawcy.

Poza imieniem i nazwiskiem sprawcy warto spisać numer PESEL. Jeśli nie masz pełnych danych sprawcy możesz wypełnić wniosek o udostępnienie danych z rejestru PESEL.

Szkoda to poniesione straty. Dochodząc odszkodowania możesz domagać się wyłącznie naprawienia realnego uszczerbku – nie subiektywnie wymyślonej kwoty.

Jeśli sprawca jest ubezpieczony możesz uzyskać odszkodowanie od jego ubezpieczyciela lub bezpośrednio.

Odpowiedzialność za szkody spowodowane przez zwierzęta ponosi ich właściciel.

Roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Niekiedy spowodowanie szkody uzasadnia działanie w obronie koniecznej, stan wyższej konieczności, choroba lub wiek sprawcy.

Swoich praw możesz dochodzić składając pozew do sądu powszechnego.

Powód – poszkodowany; Pozwany – sprawca szkody.

Co do zasady właściwy w sprawach o odszkodowanie będzie sąd miejsca zamieszkania pozwanego, czyli sprawcy szkody.

Pamiętaj aby właściwie oznaczyć strony podając imię, nazwisko (lub firmę), adres oraz numer PESEL lub numer NIP/KRS.

Wskaż wartość przedmiotu sporu – całkowitą wartość odszkodowania, której się domagasz. Od tej wartości liczona jest opłata sądowa.

Dowód uiszczenia opłaty sądowej załącz do pozwu.

Dokładnie opisz, czego oczekujesz – „zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zapłaty kwoty 500,00 zł tytułem zniszczenia płotu”.

Wymień dowody, które świadczą o twojej racji oraz wskaż na jaką okoliczność je powołujesz „wnoszę o przeprowadzenie dowodu ze zdjęcia z dnia 1 czerwca 2023 r. na okoliczność wykazania faktu wjechania pozwanego jego samochodem w mój płot”.

Pamiętaj, aby żądać zasądzenia zwrotu kosztów postępowania od pozwanego na rzecz powoda. Jeśli wygrasz sprawca będzie zmuszony zwrócić również koszty poniesione na proces.

Jeśli masz wątpliwości umów się na spotkanie z prawnikiem w jednym z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, dostępnych w każdym powiecie w Polsce (znajdują się najczęściej w budynku urzędu gminy lub instytucjach podległych urządowi gmin). Na wizytę można zapisać się również w Internecie poprzez stronę www.zapisy-np.ms.gov.pl

8. KOLIZJA NA DRODZE

JAKIE SĄ ZASADY ODPOWIEDZIALNOŚCI I JAK SPORZĄDZIĆ OŚWIADCZENIE O SZKODZIE.

Kolizja drogowa (stłuczka) – to zdarzenie drogowe, w wyniku którego osoby w nim uczestniczące nie ponoszą śmierci ani nie doznają urazów, a szkodzić ulega jedynie mienie (np. samochód, ogrodzenie, słup itp.)

Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń

Art. 86. [Zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym]

§ 1. Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, nie zachowując należytej ostrożności, powoduje zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, podlega karze grzywny.

§ 1a. Jeżeli następstwem wykroczenia, o którym mowa w § 1, jest spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia innej osoby, sprawca podlega karze grzywny w wysokości nie niższej niż 1500 złotych.

§ 2. Kto dopuszcza się wykroczenia określonego w § 1, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny w wysokości nie niższej niż 2500 złotych.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 przez osobę prowadzącą pojazd można orzec zakaz prowadzenia pojazdów.

Co powinieneś zrobić w przypadku kolizji lub wypadku?

1. Wyjdź z auta i sprawdź, czy nikt nie jest ranny – jeśli nikt nie uległ obrażeniom, nie musisz wzywać policji.

PAMIĘTAJ - zawsze jeśli masz wątpliwości co do stanu uczestników zdarzenia, podejrzewasz, że drugi kierowca jest pod wpływem alkoholu lub ktoś ucierpiał zadzwoń na numer alarmowy 112 i wezwij policję lub inne służby ratownicze.

2. Upewnij się, że samochody nie zagrażają innym użytkownikom drogi – o ile to możliwe, uszkodzone pojazdy przestaw na parking lub sprowadź na pobocze. Jeśli przestawienie pojazdów nie jest możliwe, włącz światła awaryjne i ustaw trójkąt ostrzegawczy w odległości 30-50 metrów, na drogach ekspresowych i autostradach, z uwagi na większą dopuszczalną prędkość, odległość ta wynosi 100 metrów.

3. Oceń szkody powstałe w aucie i spisz razem z drugim uczestnikiem zdarzenia oświadczenie. Zapisz imiona, nazwiska, numery telefonów, numery rejestracyjne pojazdów i numery ubezpieczeń.

4. Sporządź dokumentację wypadku, zawierającą dane innych kierowców, świadków oraz wszystkie szczegóły zdarzenia. Zrób zdjęcia uszkodzeń pojazdów i miejsca kolizji. Warto zrobić zdjęcia (np. telefonem komórkowym) uwidaczniające położenie pojazdów po zdarzeniu.

5. Zgłoś zdarzenie swojemu ubezpieczycielowi podając szczegóły kolizji i zgromadzoną dokumentację. Podczas zgłaszania szkody należy precyzyjnie określić przebieg zdarzenia oraz zakres uszkodzeń swojego pojazdu.

Obowiązek zgłoszenia roszczenia zawsze leży po stronie poszkodowanego, który chce otrzymać odszkodowanie – przysługuje ono nie tylko kierowcy, lecz także pasażerom uczestniczącym w wypadku. W przypadku kolizji są to 3 lata.

WYPADEK DROGOWY

Wypadek drogowy – zdarzenie w ruchu drogowym, gdzie co najmniej jeden uczestnik (kierowca, pasażer, pieszy) bierze udział w zdarzeniu, w wyniku którego zostaje ranny lub doszło do jego śmierci. Skutkiem mogą być obrażenia ciała i rozstrój zdrowia, trwający dłużej niż 7 dni, a w skrajnych przypadkach śmierć.

Pamiętaj! W przypadku obrażeń kierowców lub pasażerów, wezwanie Policji na miejsce zdarzenia jest obowiązkowe!

Spowodowanie wypadku drogowego w wyniku naruszenia zasad bezpieczeństwa ruchu to przestępstwo, nawet jeżeli doszło do niego nieumyślnie!

art. 177 Kodeksu Karnego:

§1 Kto, naruszając, chociażby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, powoduje nieumyślnie wypadek, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 1, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3,

§2 Jeżeli następstwem wypadku jest śmierć innej osoby albo ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Jeśli doszło do śmierci lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu człowieka – kara wynosi od 6 miesięcy do nawet 8 lat pozbawienia wolności.

Gdy dodatkowo kierowca był nietrzeźwy lub pod wpływem środków odurzających, otrzymuje zakaz prowadzenia pojazdów na okres od roku do 10 lat, sąd może też zastrzyć karę pozbawienia wolności do 12 lat. To nie koniec konsekwencji dla sprawcy – osoby poszkodowane lub ich bliscy mogą wszcząć postępowanie cywilne.

Opole, 17 lipca 2023 roku

OŚWIADCZENIE SPRAWCY KOLIZJI DROGOWEJ

Ja, niżej podpisany **Krzysztof Szopa**, zamieszkały w **Opolu** przy ulicy **Sarmackiej 7/10**, nr tel. **593-982-023**, legitymujący się dowodem osobistym **AWB 18723** wydanym przez **Prezydenta Miasta Opola**, oświadczam, że dnia **17 lipca 2023 roku** o godzinie **15:30** w **Opolu** przy ulicy **Spokojnej 5** kierując pojazdem marki **Syrenka** o nr rejestracyjnym **OP 33473**, którego jestem właścicielem spowodowałem kolizję drogową, w której uszkodziłem samochód osobowy marki **Żuk** o nr rejestracyjnym **OP 44584** pojazd ten był kierowany przez **Marianne Szpak**.

Posiadam ubezpieczenie OC samochodu o nr: **WIX 28823**, ważne od dnia **01/01/2023** do dnia **31/12/2023**.

17/07/2023 Krzysztof Szopa

(data i podpis sprawcy)

OKOLICZNOŚCI I SKUTKI KOLIZJI

1. Okoliczności kolizji: (...)
2. Uszkodzenia pojazdu osoby poszkodowanej: (...)
3. Uszkodzenia pojazdu sprawcy kolizji: (...)
4. Inne szkody: (...)
5. Świadczenie zdarzenia: (...)

9. SPORZĄDZANIE TESTAMENTU

KROK PO KROKU

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

Testament jest jedyną czynnością prawną, mocą której można rozrządzić swym majątkiem na wypadek śmierci. Jest to czynność osobista i jednostronna. Gdy nie sporządzimy testamentu, wówczas nasi bliscy będą dziedziczyć po nas na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego.

W polskim prawie dopuszczalne jest sporządzanie testamentów w kilku przypadkach:

I – Testament zwykły – art. 949 § 1 Kodeksu cywilnego
Spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą.

Testamentu zwykłego nie można napisać na komputerze, wydrukować i podpisać – cały dokument musi być napisany odręcznie!

II – Testament w formie aktu notarialnego

III – Testament „urzędowy” art. 951 Kodeksu cywilnego
Spadkodawca może sporządzić testament w obecności dwóch świadków oświadczając swoją ostatnią wolę ustnie wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urzędu stanu cywilnego. Protokół odczytuje się spadkodawcy w obecności świadków. Protokół powinien być podpisany przez spadkodawcę, właściwego urzędnika oraz świadków. Jeżeli spadkodawca nie może podpisać protokołu, należy to zaznaczyć w protokole ze wskazaniem przyczyny braku podpisu.

Osoby głuche lub nieme nie mogą sporządzić testamentu w sposób przewidziany w artykule niniejszym.

IV – Testament ustny

Spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności, co najmniej trzech świadków, jeśli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe.

Treść testamentu ustnego może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków albo osoba trzecia spíše oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie.

W wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Jeżeli przesłuchanie jednego ze świadków nie jest możliwe lub napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może poprzestać na zgodnych zeznaniach dwóch świadków.

V – Testament podróżny

Podczas podróży na polskim statku morskim lub powietrznym można sporządzić testament oświadczając swą wolę dowódcy statku lub jego zastępcy w obecności dwóch świadków.

VI – Testament wojskowy – mogą go sporządzić tylko żołnierze Sił Zbrojnych RP.

PAMIĘTAJ !

Zgodnie z Kodeksem cywilnym testament może sporządzić i odwołać tylko osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych (ukończyła 18 lat i nie jest ubezwłasnowolniona). Jeśli sporządzający testament jest nieświadomy znaczenia swoich słów lub czynów (np. cierpi na demencję lub zmaga się z chorobą psychiczną), taki testament będzie nieważny

Do spadku można powołać jedną lub więcej osób/podmiotów (rodzinę, znajomych, wybraną organizację społeczną)

Niedopuszczalne jest sporządzenie testamentu wspólnie z inną osobą.

Jeżeli chcemy, by odziedziczyła po nas więcej niż jedna osoba, należy zaznaczyć, jaką część spadku ma ona otrzymać (na przykład połowę, jedną trzecią, jedną szóstą itp.).

Dobrym krokiem przy sporządzaniu testamentu jest wyznaczenie w nim wykonawcy testamentu, którego zobowiązemy do zajmowania się naszym majątkiem i dopilnowania poprawnego wykonania naszej ostatniej woli.

Białystok, 1 marca 2023 roku

Testament

Ja, Eugenia Igrekowska, zamieszkała w Białymstoku przy ulicy Dorodnej 155/14, do spadku po mnie powołuję mojego męża Eugeniusz Igrekowskiego, moją córkę Adriannę Iksińską oraz mojego syna Alfreda Igrekowskiego.

Dodatkowo mojej córce Adriannie Iksińskiej, jako zapisobiercy, zapisuję mój aparat fotograficzny marki FotoCud model Alpha0.

Jednocześnie wydziedziczam moją drugą córkę Agnieszkę Zetowską, ponieważ od dwudziestu lat nie utrzymuje ze mną kontaktów, nie pomaga mi i odmówiła wsparcia w czasie, w którym chorowałam na raka i przebywałam w szpitalu.

W skład mojego spadku wchodzi: mieszkanie położone przy ul. Dorodnej 155/14, którego jestem współwłaścicielem wraz z moim mężem; samochód osobowy marki Szybkowóz o nr. rejestracyjnych ABW 27672892; zabytkowa porcelanowa zastawa obiadowa; złota biżuteria przechowywana w szkatułce w szafce nocnej oraz inne drobne przedmioty.

Eugenia Igrekowska 1 marca 2023 roku Białystok

(podpis własnoręczny, osobisty, czytelny, najlepiej pełny)

10. PRAWA I OBOWIĄZKI PODCZAS KONTROLI POLICJI

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji

Prawa i obowiązki Policjanta:

Pamiętaj, że jednym z podstawowych zadań Policji jest czuwanie nad bezpieczeństwem i porządkiem ruchu na drogach, kierowanie ruchem i jego kontrolowanie.

W toku powyższych czynności policjant może w szczególności:

- legitymować uczestnika ruchu i wydawać mu wiążące polecenia co do sposobu korzystania z drogi, używania pojazdu lub urządzenia wspomagającego ruch;
- sprawdzać wymagane dokumenty oraz zezwolenia;
- żądać poddania się przez kierującego pojazdem lub przez inną osobę, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, badaniu w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu;
- sprawdzać stan techniczny, wyposażenie, ładunek, wymiary, masę lub nacisk osi pojazdu znajdującego się na drodze;
- sprawdzać zapisy tachografu;
- uniemożliwić dalsze kierowanie pojazdem osobie znajdującej się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających bądź w przypadku stwierdzenia braku stosownych uprawnień przez kierowcę;
- używać urządzeń rejestrujących;
- wystawić mandat karny, za popełnione wykroczenie.

Prawa i obowiązki kierującego pojazdem:

Po pierwsze pamiętaj, że funkcjonariusze Policji przeprowadzając kontrole drogowe wykonują swoje obowiązki wynikające z przepisów prawa.

- masz obowiązek poddać się kontroli, nie uciekaj, nie denerwuj się, po prostu poddaj się kontroli;
- policjant, który przeprowadza czynności powinien wylegitymować się. Jeżeli tego nie zrobił, masz prawo tego żądać wraz z podaniem stopnia służbowego i spisać numeru odznaki;
- masz róprawo znać powód zatrzymania i przeprowadzenia kontroli. Pamiętaj, że w Polsce możliwe są kontrole rutynowe, a więc zatrzymanie nie musi oznaczać, iż kierujący naruszył prawo;
- jeżeli nie zgadzasz się z zarzucanym czynem, przykładowo kwestionujesz pomiar prędkości, masz prawo odmówić przyjęcia mandatu. W takiej sytuacji sprawa zostanie skierowana do sądu i to sąd rozstrzygnie, po wysłuchaniu obu stron i przeprowadzeniu zgłoszonych dowodów, o tym, która ze stron miała rację.

11. KLUCZ DO WIEDZY

JAK SKUTECZNIE WNIOSKOWAĆ O DOSTĘP DO INFORMACJI PUBLICZNEJ?

Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej

Dostęp do informacji publicznej to narzędzie, które pozwala obywatelom na pełne uczestnictwo w demokracji. To prawo wglądu w działalność organów władzy publicznej, gwarantowane przez Konstytucję RP.

[Art. 1 Informacja publiczna] Każda informacja o sprawach publicznych stanowi informację publiczną. Informacja publiczna to wszystko, co dotyczy działalności organów władzy publicznej, osób pełniących funkcje publiczne, jednostek samorządu terytorialnego czy innych podmiotów gospodarujących mieniem Skarbu Państwa. (do graficznego wyodrębnienia – np. w ramce)

Uzyskując dostęp do informacji publicznej możemy dowiedzieć się, jak wydawane są nasze podatki, jakie decyzje podejmują urzędnicy i jakie są ich konsekwencje. To także możliwość sprawdzenia, jak działają lokalne urzędy, szkoły, spółki komunalne czy organizacje pozarządowe.

Informacja publiczna obejmuje nie tylko same dokumenty wytworzone przez organy władzy publicznej, ale także treść wystąpień, opinii i ocen przez nie dokonywanych. Możemy wnioskować o dostęp do faktur opłaconych ze środków publicznych, list obecności, treści umów czy uzasadnień określonych decyzji.

Wniosek o dostęp do informacji publicznej może być złożony zarówno w formie papierowej, jak i za pośrednictwem poczty email.

Olsztyn, 3 lipca 2023 roku

Jan Nowak
ul. Prosta 5
10-900 Olsztyn

Urząd Miejski w Olsztynie
Aleja Róż 2
10-900 Olsztyn

WNIOSEK O UDOSTĘPNIENIE INFORMACJI PUBLICZNEJ

Działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej zwracam się z prośbą o udostępnienie informacji czy wybrany został wykonawca budowy placu zabaw dla dzieci w Parku Malinowskim przy ul. Prostej? Proszę również o podanie harmonogramu działań oraz przewidywanych kosztów inwestycji.

albo

... o udostępnienie informacji jaka jest wysokość wynagrodzenia burmistrza miasta oraz jego zastępców. Proszę o podanie również wysokości nagród pobieranych przez te osoby oraz liczby dni nieobecności w pracy (oraz powodów tej nieobecności) w 2023 roku.

albo

... o udostępnienie wykazu spółek miejskich oraz samorządowych jednostek budżetowych wraz z informacją czy w podmiotach tych zatrudnione są osoby pełniące obecnie mandat radnego.

Proszę o udostępnienie w/w informacji i przesłanie ich pocztą na adres ul. Prosta 5, 10-900 Olsztyn

(lub w przypadku pytań zadanych emailem)

Proszę o udostępnienie w/w informacji w formie elektronicznej i przesłanie ich pocztą elektroniczną na adres: jan.nowak@email.pl

Jan Nowak

12. DOSTĘP DO DOKUMENTACJI MEDYCZNEJ KOMU PRZYSŁUGUJE I JAK GO UZYSKAĆ?

Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r.
o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta

Prawo dostępu do dokumentacji medycznej przysługuje pacjentowi, jego przedstawicielowi ustawowemu (np. rodzicom, jeżeli pacjentem jest dziecko), bądź osobie upoważnionej przez pacjenta.

Osobą upoważnioną przez pacjenta może być zarówno osoba spokrewniona, jak i niezwiązana więzami rodzinnymi.

Pamiętaj, że upoważnienie udzielone za życia pacjenta, nie wygasa z chwilą jego śmierci. To samo uprawnienie przysługuje przedstawicielom ustawowym, także po śmierci pacjenta.

Dokumentacja medyczna może być udostępniana także osobie bliskiej, chyba że udostępnieniu sprzeciwi się inna osoba bliska lub sprzeciwił się temu pacjent za życia. W takiej sytuacji zgodę na udostępnienie dokumentacji może wyrazić sąd.

Osoba bliska to małżonek, krewny, przedstawiciel ustawowy, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

Dostęp do dokumentacji mają również inne podmioty lecznicze oraz instytucje państwowe wskazane w ustawie.

Oświadczenie pacjenta o możliwości udostępnienia dokumentacji medycznej osobie najbliższej, złożone w innej placówce medycznej zachowuje swoją moc również w innych placówkach ochrony zdrowia.

Pamiętaj, że za udostępnienie dokumentacji medycznej placówka może pobrać opłatę, jeżeli wnioskujesz o tę samą dokumentację po raz kolejny.

Dane osoby wnioskującej o wydanie dokumentacji:

Imię i nazwisko: Jan Kowalski

Nr PESEL: 12767388966

Adres zamieszkania: ul. Polna 12, 63-829 Szwedy

Numer telefonu kontaktowego: 672-983-033

Dane pacjenta, którego dokumentacja dotyczy:

(wypełnić w przypadku, gdy wnioskodawcą jest inna osoba niż pacjent)

Imię i nazwisko: Adam Kowalski

Nr PESEL: 12767388473

Wnioskuję o:

– wydanie kopii dokumentacji medycznej w całości

albo

– wydanie kopii wyników badania USG jamy brzusznej z dnia 3 kwietnia 2023 r.

albo

– udostępnienie dokumentacji medycznej do wglądu/na nośniku danych np. płyta DVD.

Wniosek dotyczy dokumentacji sporządzonej na oddziale chirurgicznym szpitala wojewódzkiego w Olsztynie.

Okres leczenia, którego dokumentacja dotyczy: 1 marca - 28 czerwca 2023 r.

Dokumentację:

– odbiorę osobiście **albo** proszę wysłać na adres (...) **albo** odbierze osoba upoważniona, za okazaniem upoważnienia.

Oświadczam, iż zobowiązuję się do poniesienia kosztów wykonania kopii dokumentacji medycznej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Szwedy, 1 grudnia 2023 roku

Jan Kowalski

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis pacjenta/osoby upoważnionej)

13. JAK ZGŁOSIĆ SIĘ O POMOC DO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH?

Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innych aktach normatywnych, w tym również na straży realizacji zasady równego traktowania.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich może się zgłosić:

- każdy, kto uważa, że państwo naruszyło jego prawa
- każdy, kto uważa, że jest nierówno traktowany z powodu tego, kim jest
- osoba pozbawiona wolności, żeby poskarżyć się na nieludzkie traktowanie

Jak sporządzić pismo / wniosek do Rzecznika:

- należy podać imię, nazwisko i dane kontaktowe;
- opisać czego dotyczy sprawa;
- podać argumenty wykazujące naruszenie wolności lub prawa;
- dołączyć niezbędne dokumenty, które skarżący posiada.

Kontakt do Rzecznika Praw Obywatelskich:

- formularz online na stronie brpo.gov.pl
- e-mail: biurorzecznika@brpo.gov.pl
- ePUAP: /RPO/SkrytkaESP
- wniosek w języku migowym (na stronie brpo.gov.pl)
- listownie: Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa
- osobiście w biurze Rzecznika Praw Obywatelskich.

W razie wątpliwości, pod bezpłatnym numerem infolinii 800 676 676 można uzyskać informację, jak dokładnie napisać wniosek i jakie dołączyć dokumenty.

Pyrzowice, 23 września 2023 roku

Kamila Szpila
ul. Kwiatowa 7
00-873 Pyrzowice

Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Wniosek

Zwracam się z prośbą o interwencję w mojej sprawie, która dotyczy naruszenia praw obywatelskich przez Urząd Miasta w Pyrzowicach.

W dniu 1 września 2023 roku podczas osobistej wizyty w Urzędzie Miasta złożyłam wniosek o wydanie odpisu mojego aktu urodzenia.

Wniosek ten nie został przez urzędnika przyjęty. Nie podał on żadnej podstawy prawnej dla swojej decyzji, a podczas mojej wizyty w sposób opryskliwy komentował moją osobę.

Nieprzyjęcie mojego wniosku stanowiło naruszenie prawo do informacji oraz równego traktowania.

W związku z powyższym, zwracam się z prośbą o podjęcie interwencji w mojej sprawie i zbadanie działań Urzędu Miasta w Pyrzowicach.

Z poważaniem,

Kamila Szpila

14. OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH I PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)
2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r.

Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Czym są dane osobowe?

Wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej takie jak imię i nazwisko, numer PESEL, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej.

Wyróżniamy wrażliwe dane osobowe, których przetwarzanie dozwolone jest jedynie w szczególnych przypadkach (np. podczas udzielania świadczenia opieki zdrowotnej). Należą do nich:

- odciski palców,
- odręczny podpis,
- cechy siatkówki oka,
- dane genetyczne,
- informacje o stanie zdrowia,
- preferencje dotyczące spożywania alkoholu,
- informacja o orientacji seksualnej,
- informacja o przynależności do związków zawodowych,
- dane o poglądach politycznych,
- przekonania religijne i światopoglądowe,
- informacje na temat pochodzenia rasowego lub etnicznego.

Zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych

Dane osobowe muszą być:

- przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą;
- zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami;
- adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane;
- prawidłowe i w razie potrzeby uaktualniane; należy podjąć wszelkie rozsądne działania, aby dane osobowe, które są nieprawidłowe w świetle celów ich przetwarzania, zostały niezwłocznie usunięte lub sprostowane;
- przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane;
- przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwoloną lub niezgodną z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych.

Dane osobowe są przetwarzane zgodnie z prawem gdy:

- osoba, której dane dotyczą wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów;
- przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy;
- przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;
- przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej;
- przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;
- przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem.

Jakie przysługują nam uprawnienia w związku z przetwarzaniem danych osobowych?

- prawo do żądania od administratora dostępu do swoich danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia danych („prawo do bycia zapomnianym”) lub ograniczenia przetwarzania, a także żądania przenoszenia danych;
- prawo do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania, który będzie mógł być zrealizowany na zasadach określonych w art. 21 RODO;
- prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa).

Skarga na naruszenie RODO powinna zostać opatrzona własnoręcznym podpisem. Zgłoszenie można przesłać również w formie elektronicznej za pośrednictwem profilu zaufanego ePUAP.

Naruszenie RODO to przypadkowe lub niezgodne z prawem zniszczenie, utracenie, zmodyfikowanie, nieuprawnione ujawnienie lub nieuprawniony dostęp do danych osobowych.

W praktyce oznacza to, na przykład: upublicznienie danych osobowych, przekazanie ich osobom niepowołanym, ich zmianę bez wymaganej zgody, czy wysłanie ich do niewłaściwej osoby poprzez błąd związany z zaadresowaniem poczty.

15. INTERNET A PRAWA AUTORSKIE

JAK KORZYSTAĆ Z CUDZYCH DZIEŁ BEZ NARUSZENIA PRAWA?

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Prawo autorskie to zespół uprawnień osobistych i majątkowych przysługujących twórcy utworu.

W przypadku osobistych praw autorskich są one bezterminowe i niezbywalne (są to m.in. prawo do autorstwa utworu, prawo do integralności utworu, w tym nienaruszalności treści i formy utworu, prawo do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności).

W przypadku autorskich praw majątkowych, wygasają one po 70 latach od śmierci twórcy lub daty pierwszego rozpowszechnienia, mogą być również zbywalne (np. w drodze umowy o dzieło lub umowy licencyjnej).

Ochrona prawnoautorska obowiązuje od momentu stworzenia oryginalnego utworu. Przysługuje twórcy z chwilą jego utrwalenia, bez konieczności spełniania jakichkolwiek formalnych wymogów. Oznacza to, że prawa autorskie nie wymagają rejestracji, zgłaszania czy wnoszenia opłat związanych z ich ochroną.

Czym jest utwór ?

To każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia, w szczególności są to utwory wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe).

Najbardziej popularnymi utworami są prace plastyczne, fotograficzne, wzornictwa przemysłowego, architektoniczne, muzyczne i słowno-muzyczne czy filmowe.

Nie są utworami akty normatywne lub ich urzędowe projekty, urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole, opublikowane opisy patentowe lub ochronne, proste informacje prasowe, odkrycia naukowe i idee.

Czym jest dozwolony użytek?

Jest to jedna z form ograniczenia z majątkowych praw autorskich, dzięki niemu możliwe jest korzystanie bez zezwolenia twórcy z rozpowszechnionego utworu. Wyróżniamy dozwolony użytek publiczny i osobisty (prywatny).

Czym jest dozwolony użytek publiczny?

Jest to korzystanie z już rozpowszechnionego utworu na różne sposoby, które powodują udostępnienie go nieograniczonej publiczności, stosują go głównie instytucje kulturalne (biblioteka, muzea, galerie sztuki), oświatowe (szkoły, uczelnie) oraz media (prasa, radio, telewizja, internet)

Przykłady:

- biblioteka wypożyczająca książki,
- prawo przedruku – dotyczy prasy, radia, telewizji i pozwala na dalsze rozpowszechnianie tam opublikowanych już materiałów bez zgody twórcy i bez płacenia mu wynagrodzenia
- sporządzenie i rozpowszechnienie kopii oraz adaptacji utworów w celu ułatwienia czy umożliwienia osobom niepełnosprawnym zapoznania się z nimi.
- wykonanie i rozpowszechnienie w internecie fotografii pomnika wystawionego na stałe w miejscu publicznym.
- przytoczenie fragmentu cudzej książki we własnym utworze np. w celu wyjaśnienia poruszanej kwestii (cytat),
- wyświetlenie ekranizacji lektury szkolnej na lekcji języka polskiego poświęconej tej lekturze,
- publiczne wykonanie wiersza współczesnego poety podczas szkolnej akademii,

Czym jest dozwolony użytek osobisty?

Dozwolony użytek prywatny pozwala każdemu korzystać na własne potrzeby z rozpowszechnionego już chronionego utworu.

Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego.

Kiedy w praktyce będziemy mieli do czynienia z „dozwolonym użytkowaniem osobistym”?

- odtwarzanie muzyki w z płyt CD lub z serwisu streamingowego w domu lub na prywatnej imprezie;
- kopiowanie kupionej płyty CD żeby posiadać osobny egzemplarz;
- pobranie na dysk komputera obrazu w celu ustawienia tapety lub wydrukowanie i powieszenie na ścianie plakatu;
- pożyczenie książki znajomemu;
- pobranie pliku z muzyką ze strony WWW;
- skserowanie lub zeskanowanie książki na potrzeby własne bądź znajomych;
- odwiedzenie strony WWW;

Spod zakresu dozwolonego użytku zostały wyłączone:

- utwory architektoniczne i architektoniczno-urbanistyczne;
- elektroniczne bazy danych;
- programy komputerowe.

Licencje Creative Commons

To licencje prawne pozwalające zastąpić tradycyjny model „Wszystkie prawa zastrzeżone” zasadą „Pewne prawa zastrzeżone”.

Ten system licencji daje twórcom możliwość samodzielnego ustalania warunków, na jakich ich prace mogą być wykorzystywane przez innych. Promuje to twórczość jednocześnie zapewniając legalny dostęp do różnych form kultury.

Twórca, który decyduje się na korzystanie z licencji CC, zawsze zachowuje swoje prawa autorskie. Jednocześnie umożliwia innym kopiowanie i rozpowszechnianie swojej pracy, a także może zdecydować, że jego prace mogą być używane tylko w celach niekomercyjnych.

Licencje Creative Commons nie ograniczają praw, które prawo autorskie daje wszystkim użytkownikom. Używanie takiej licencji pozwala twórcom na jasne określenie dodatkowych uprawnień dla użytkowników.

Użytkownik musi zawsze przestrzegać warunków licencji, w przeciwnym razie licencja automatycznie wygasa. To oznacza, że musi prawidłowo informować o autorze i jego prawach na każdej kopii pracy i nie może korzystać z metod ograniczających dostęp do tych prac.

Korzystając z utworów na licencji CC pamiętaj aby zawsze dokładnie zweryfikować ich zakres. Niektóre z nich są szerokie i pozwalają na modyfikowanie utworu i komercyjne wykorzystanie, inne wyłącznie na niekomercyjne, a jeszcze inne wyłącznie na dalsze rozpowszechnianie ale bez prawa modyfikacji.